

PLANTENZIEKTEKUNDIGE
DIENST

KAD
Wageningen

Wat hebben de P D en het K A D met elkaar gemeen?

Dat het Kennis- & Adviescentrum Dierplagen (KAD) dezelfde 'roots' als de Plantenziektenkundige Dienst (PD) heeft en eveneens in Wageningen gevestigd is, heeft allerhande praktische voordelen. Er wordt regelmatig samengewerkt en monsters worden over en weer uitgewisseld.

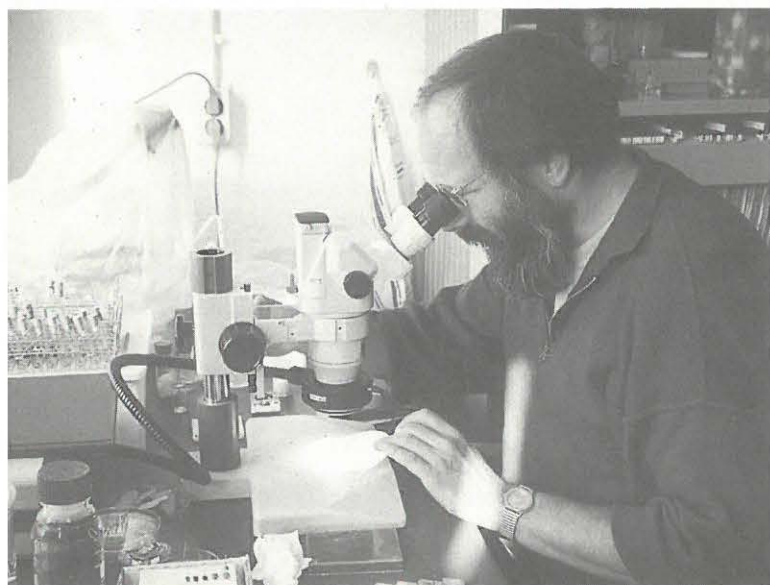
TWEEDELING

Hoewel volksgezondheid, milieu en landbouw qua ministerie tegenwoordig strikt gescheiden zijn, zijn er nog tal van raakvlakken waar functionarissen elkaars expertise aanvullen. Biotechnicus A.E. Brink

van KAD Wageningen (voorheen Ministerie van VROM) was in het verleden werkzaam bij de PD en doet zelden tevergeefs een beroep op dr. B. Aukema (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij).

Dr. B. Aukema is hoofd van de sectie Entomologie van de PD. Hij wordt beschouwd als expert in insecten, mijten en andere geleedpotigen die planten aantasten of plantenziekten kunnen overdragen. Vijf diagnostisch specialisten werken onder zijn leiding aan de identificatie van insecten(groepen) en de informatievoorziening van zowel het Ministerie als het bedrijfsleven en particulieren. De sectie beschikt over een omvangrijke referentiecollectie met o.a. kevers, vliegen, wespen, wantsen, mieren, tripsen, luizen en vlooiën die ook door KAD Wageningen regelmatig geraadpleegd wordt.

Tussen de PD en KAD Wageningen geldt een duidelijke tweedeling: insecten, mijten en schimmels die planten aantasten horen bij de PD thuis, plaagdieren die voorraden aantasten of anderszins voor overlast bij mensen in gebouwen zorgen, horen bij KAD Wageningen thuis. Beide partijen hebben naar elkaar toe een signaleringsfunctie.

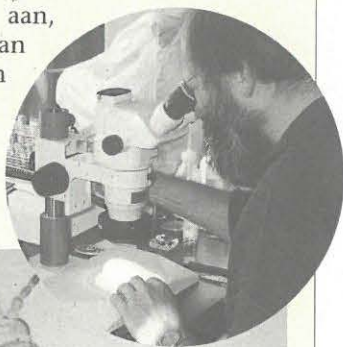
TROPISCHE MIEREN

Een goed voorbeeld van samenwerking op het vlak van de determinatie vormen de tropische mierensoorten (*Pheidole* Sp.) die vaak op het eerste gezicht lijken op de zwartbruine wegmieren (*Lasius niger*). Tropische mieren komen met de regelmaat van de klok ons land binnen, o.a. in planten en meubilair uit het verre oosten. Eenmaal gearriveerd op de plaats van bestemming, gaan ze op ontdekkings-tocht uit. De koelkast en afvalcontainer zijn vaak het doelwit. Planten tasten ze niet aan; wel eten ze graag de springstaarten (orde Collembola) die leven van de schimmels in (te) vochtige potgrond.

Tropische mieren kunnen hardnekkig en hinderlijk zijn. Ze verslepen smetstoffen hetgeen niet bepaald bevorderlijk is voor de hygiëne in huis. Om ze te kunnen bestrijden is het opbergen van voedsel onvoldoende. Belangrijk is eerst te weten tot welke familie de mier hoort, welk geslacht en welke soort. Binnen één en dezelfde familie bestaan diverse soorten die elk hun eigen specifieke voorkeuren hebben. Als de vergelijkingscollectie en literatuur van KAD Wageningen niet volstaat, wordt contact opgenomen met de PD. Na determinatie wordt duidelijk in welke gebieden ze voorkomen en hoe hun leefwijze is. Hierop kan dan een effectieve bestrijding worden afgestemd.

Thripsen

KAD Wageningen houdt de PD op de hoogte van de soorten ter determinatie aangeboden thripsen. Van thripsen (franjevleugelige insecten) komen in het voor- en najaar regelmatig meldingen binnen. Ze overwinteren vaak achter behang of schilderijen. De *Thrips palmi* komt voor op de Quarantainelijst. Dit van oorsprong Aziatische dier is niet schadelijk voor mens of dier, maar wordt zeer gevreesd voor zijn zuigschade aan, en zijn overdracht van virussen op vruchten en groentes. In kassen met monoculturen kan de *thrips palmi* zeer goed gedijen.

EXPORT NAAR HET VERRE OOSTEN

Voorlichting en determinatie zijn secundaire taken van de Plantenziekenkundige Dienst. Toezicht houden op de uitoefening van de Plantenziektenwet is de primaire taak. Soms geschiedt de controle zelfs in opdracht van een commerciële instantie die er alle belang bij heeft om het keurmerk 'insectenvrij' van een onafhankelijke derde te verkrijgen.

De maden van de middellandse-zeevlieg (*Ceratitis capitata*) hebben een voorkeur voor bepaalde citrusvruchten. Een enkele keer krijgt KAD Wageningen monsters toegezonden die van een fruitschaal afkomstig zijn. Het dier staat op de Quarantainelijst omdat ze het vruchtvlees (en dus de citrusteelt in zijn algemeenheid) veel schade toebrengen. Schadelijk voor de gezondheid zijn ze niet; de vruchten weggoeien in de GFT-container volstaat voor de particulier. Hoewel het niet waarschijnlijk wordt geacht dat deze vliegen ook vruchtgroentes aantasten, worden paprika's bij export streng gecontroleerd op de aanwezigheid van deze vliegen.

Het zijn met name de Japanners die hieraan zeer hoge eisen stellen. Hun paprika's moeten worden geteeld in een omgeving die volledig vrij is van middellandse-zeevliegen. Ook tijdens de opslag en het logistieke vervolgtraject moet alles in het werk worden gesteld om middellandse-zeevliegen uit te sluiten (denk aan koeling, hygiëne en verbod op contact met ander fruit). De Japanse afnemers hebben een zogenaamd 'importprotocol' opgesteld waarin geeist wordt dat een overheidsinstantie (i.c. de PD) hierop toezicht houdt. Voor monitoring wordt gebruikgemaakt van een feromoon (sexlokstof) in de vorm van plakvallen. Deze worden regelmatig gewisseld en stuk voor stuk in Wageningen gecontroleerd. Elke signalering van het gevreesde insect moet volgens protocol worden gemeld aan zowel de toeleverancier als aan zijn afnemer. Aukema: "Overigens hebben we in de kassen waar de paprika's geteeld worden, nog nooit een middellandse-zeevlieg gesignaleerd." ■